

Collegevoorstel

Onderwerp

BenW: pilot Circulair Inkopen

portefeuillehouder: Marcel Roelofs
cluster/team: Ruimtelijke Ontwikkeling / Afval & Duurzaamheid
opsteller: Miriam Gommans-Janssen
datum vergadering: 8 maart 2022
zaaknummer: 0889275835

Samenvatting

Circulaire inkoop is een belangrijk instrument van de lagere overheden om de circulaire economie - een van de duurzaamheidsopgaves - aan te jagen. Omdat circulaire inkoop nog in de kinderschoenen staat en op voorhand niet duidelijk is wat de kansen en resultaten ervan zijn, is het voorstel te starten met een eenjarige pilot circulaire inkoop.

Voorstel / advies

Wij stellen uw college voor om:

1. Q2/2022 te starten met een eenjarige pilot circulair inkopen;
2. Q3/2023 de voorgestelde circulaire inkoopwerkwijze te evalueren en indien nodig bij te stellen en
3. Q3/2023 de resultaten van de evaluatie en het toekomstige structurele circulaire inkoopbeleid aan uw college ter vaststelling voor te leggen.

Beslissing BenW

Toelichting BenW-nota

1. Aanleiding

In de Duurzaamheidsvisie Beesel 2019-2022 is de ambitie neergelegd om eind 2022 20% van de jaarlijkse inkoopomvang circulair in te kopen. In de periode 2023-2030 zou dit opgeschaald moeten worden tot 'maximaal'. Wat 'maximaal' betekent zal nader gedefinieerd moeten worden.

2. Doelstelling

De implementatie van circulariteit in het reguliere inkoopproces van de gemeente Beesel.

3. Uitgangssituatie

Circulariteit maakt nu geen deel uit van de afwegingen rondom het inkoopproces van een product of dienst.

4. Rol gemeente

Trekker.

5. Toelichting

Doel circulaire inkoop

We gebruiken meer grondstoffen dan de aarde ons jaarlijks levert. Grondstoffen raken daardoor op. In een circulaire economie staat het efficiënter benutten en het daardoor verminderen van het gebruik van grondstoffen centraal. Daarvoor is meer nodig dan alleen recycling van grondstoffen. In een circulaire economie draait het om het slim (her)gebruiken van grondstoffen, producten en goederen in een gesloten kringloop waardoor het gebruik van grondstoffen afneemt. Zoals vermeld in de Integrale Circulaire Economie Rapportage (ICER) 2021 is circulaire inkoop één van de tien beleidsinstrumenten die het kabinet prioritair heeft bestempeld om een circulaire economie tot stand te brengen. Circulaire inkoop is daarmee een belangrijk instrument in het aanjagen van de circulaire economie. Van belang hierbij is te benadrukken dat de circulaire economie en daarmee circulaire inkoop nog lang geen uitgekristalliseerd proces is, maar een transitie die bijdraagt aan de weg naar een duurzame samenleving.¹

Hiermee dragen we bij aan de Rijksdoelstelling in 2030 50% minder grondstoffen te gebruiken en in 2050 een volledig circulaire economie te hebben. Een economie waarin zoveel mogelijk duurzame hernieuwbare grondstoffen worden gebruikt, producten en grondstoffen worden hergebruikt en waarin afval niet bestaat.

Definitie 'circulair'

Wij gebruiken hierbij de volgende definitie voor circulair: "Een werk, product of dienst is circulair, als het leidt tot een efficiëntere toepassing van (nieuwe) materialen (en fossiele energie), zowel in het productieproces als bij het gebruik ervan, en/of maximaal inzet op lange levensduur en daarna hoogwaardige herbruikbaarheid van het product of de materialen daarin."

De mate van circulariteit - en daarmee duurzaamheid - is een belangrijke overweging bij de aanschaf van producten in Beesel; voor de burger én voor de gemeentelijke organisatie.

Circulaire inkoop binnen de gemeentelijke organisatie is daarbij geen eenmalig project maar wordt structureel in de werkzaamheden van de organisatie ingebed.

De mate van circulariteit relateren we aan de zogenaamde R-ladder. Hoe hoger een strategie op deze lijst (ladder) van circulariteitsstrategieën staat, hoe circulaire de strategie is. Waarbij R1 de hoogste trede is. Dit staat voor *refuse and rethink*. Wij verwijzen uw college naar bijlage 1.

¹ Planbureau voor de leefomgeving, 'Integrale Circulaire Economie Rapportage 2021' (pbl.nl) 9, 194.

Meten en vastleggen resultaten

Op dit moment meten en registreren wij nog niet of en in welke mate wij reeds circulair inkopen. Dit betekent dat wij ook niet kunnen duiden in hoeverre wij bij onze huidige inkoopomvang van circulaire inkoop kunnen spreken. Contracten, werken etc. die hiervoor in aanmerking zouden kunnen komen zijn bijvoorbeeld. deelname aan Mobility Mixx (Duurzaam Deelvervoer), het hergebruik van bestratingsmaterialen bij de vernieuwing het Raadhuisplein te Reuver of diensten in het kader van afvalverwerking.

Wanneer uw college akkoord gaat met dit voorstel - en daarmee ook akkoord gaat met de toepassing van de R-ladder als meetinstrument – kunnen we de R-ladder als basis gebruiken voor een 0-meting en zo bepalen in hoeverre we op bepaalde gebieden al circulair inkopen. Denk hierbij aan het verwerken van GFT ten behoeve van compostering of oud papier als basis voor de productie van nieuw papier. Deze twee stromen alleen al zijn samen goed voor een inkoopomvang van ruim € 100.000 in 2021.

Om te bepalen in welke omvang wij circulair inkopen gaan wij uit van de som van inkoopuitgaven in een boekjaar over ingekochte circulaire producten (leveringen, diensten en werken) ten opzichte van de totale inkoopuitgaven. In de periode 2017-2020 bedroegen de inkoopuitgaven gemiddeld € 11 miljoen per jaar.

Kansen voor circulaire inkoop

Omdat we nog niet registreren welke inkoopuitgaven als circulair zijn aan te merken, hebben we geen exact beeld van onze huidige circulaire inkoopuitgaven.

Wel geeft de analyse van de inkoopuitgaven 2017-2020 een beeld van de potentie van inkooppakketten op basis van omvang (€) en effect (Duurzaamheidscriteria). Uit een uitgevoerde analyse over de *spend* 2017-2020 blijken de kansen voor circulaire inkoop te liggen bij een 15-tal inkooppakketten in de segmenten grond-, weg- en waterbouw, gebouwen (en gebouwgerelateerde installaties) en ICT, waarvan de navolgende vier de grootste potentie hebben:

- aanleg en onderhoud wegennet;
- leerlingenvervoer;
- huishoudelijk afval;
- en hardware.

De overige pakketten (buiten de 15) bieden weliswaar circulaire kansen, maar zijn van dusdanige financiële omvang dat ze weinig bijdragen aan de gestelde ambitie. Om die reden gaan we er hier niet nader op in.² Wij verwijzen uw college naar bijlage 2.

Acties en organisatie

Om onze ambitie te kunnen realiseren ondernemen we de volgende acties:

1. We nemen in het inkoopbeleid op dat wij producten “circulair inkopen, tenzij” volgens het principe pas toe of leg uit.
2. We maken met ingang van 2022 een inkoopjaarplan waarin wij de voorgenomen inkopen per jaar vastleggen en waaruit op voorhand duidelijk wordt waar de kansen

² Priomatrix MVI: Inkooppakketten gerangschikt op impact naar inkoopomzet en MVI-score (Spend-analyse Beesel 2017-2020 in opdracht van ICZ door Purfaction).

liggen voor circulaire inkoop, waarbij de 15 inkooppakketten uit de Priomatrix MVI als uitgangspunt dienen.

3. Bij iedere inkoop wordt nadrukkelijk de mogelijkheid circulair in te kopen onderzocht aan de hand van een tevoren vastgesteld afwegingskader gebaseerd op de definitie 'circulair'. En volgt er een afgewogen besluit als aan een circulaire inkoop geen vervolg gegeven wordt (pas toe of leg uit).
4. We organiseren een coördinerende rol en adviesrol bij het circulair inkopen (onderzoek en uitvoering).
5. We organiseren de registratie en doen verslag daarover.
6. We communiceren over de resultaten.
7. We organiseren voorlichtingssessies om diegenen die het in de organisatie aangaat, uitvoerig voor te lichten over circulaire inkoop en het daarmee gemoeide proces.

Organisatie

1. Door het aanvullen van het inkoopbeleid met de bepaling "circulair inkopen, tenzij" wordt circulair inkopen onderdeel van het reguliere inkoopproces. Door toepassing van het principe 'pas toe of leg uit' kan daar gemotiveerd van af worden geweken. Het is de verantwoordelijkheid van de budgethouder onderzoek naar de mogelijkheid van circulaire inkoop te (laten) doen, er verslag over te doen en verantwoording over af te leggen. Daarbij kan een beroep worden gedaan op de inkoopadviseur (zie 4.)
2. Door het opstellen van een inkoopjaarplan (meerjarig voor zover mogelijk) kunnen we proactief plannen en een prognose maken van mogelijke resultaten. Een inkoopjaarplan ondersteunt de budgethouders en inkoopadviseur bij het plannen van onderzoek en uitvoering en de daarvoor benodigde capaciteit.
3. In het onderzoek naar de mogelijkheid om een product in te kopen wordt o.a. gekeken naar de beschikbaarheid van circulaire oplossingen, de kwaliteit ervan, consequenties van het gebruik ervan en de Total Cost of Ownership. De coördinerende rol en adviesrol vraagt naar schatting 4 uur per week.
4. Vanuit de adviesrol wordt de registratie georganiseerd en uitgevoerd.
5. Vanuit de coördinerende rol wordt verslag gedaan en over de resultaten gecommuniceerd. Bepaald moet worden op welke wijze we verslag willen doen en aan wie en op welke wijze wij resultaten willen communiceren in de organisatie.

Voorstel

Wij stellen uw college daarom voor circulaire inkoop te starten als eenjarige pilot door in Q1/2022 te beginnen met het inrichten van bovenstaande acties waarbij wij in Q2/2022 kunnen starten met de uitvoering, Q3/2023 de voorgestelde circulaire inkoopwerkwijze te evalueren en indien nodig bij te stellen en Q3/2023 de resultaten van de evaluatie en het toekomstige structurele circulaire inkoopbeleid aan uw college ter vaststelling voor te leggen.

6. Visie Blij in Beesel

Circulaire economie sluit aan bij het thema 'Fijn Wonen' (groene en duurzame woongemeenschap).

7. Integrale afstemming

- a. Collegeprogramma
Ambitieprogramma 2018-2022: "We verkennen mogelijkheden en waar mogelijk zetten we in op circulaire economie (...)"
- b. Financieel
Circulaire inkoop staat nog in de kinderschoenen. Op voorhand is daarom niet duidelijk welke mogelijkheden de markt biedt en welke financiële gevolgen

circulaire inkoop heeft, in positieven danwel negatieve zin.

De kosten voor inhuur inkoopadviseur vallen binnen de uren van de reguliere werkzaamheden van de inkoopadviseur (520830/30010).

- c. Juridisch
n.v.t.
- d. Risico's
Bij circulaire inkoop zijn we afhankelijk van de aanbieders die er momenteel zijn op de markt. Of de ambitie die de gemeente Beesel zich stelt haalbaar is, hangt mede hiervan af.
- e. Communicatief (denk aan: Gemeente Info, pers, website, klantenbalie)
Intern nemen we collega's mee in deze materie door voorlichting te geven over circulaire inkoop door aan te sluiten bij teamsessies, infoverstrekking via intranet en en-op-een ondersteuning bij concrete inkooptrajecten.

8. Toegankelijkheid

n.v.t.

9. Duurzaamheid

Afvalscheiding en daarmee het hergebruik van grondstoffen dragen bij aan een circulaire economie.

Bijlagen

- 1. R-ladder.
- 2. Priomatrix.